

Модел на ученическо портфолио

Емануела Радева

***Student's portfolio model:** The purpose of the study is to investigate the application of student's portfolio in different learning environment. In the article is present one example of student's portfolio model and it's pedagogy effectiveness.*

***Key words:** student's portfolio, model.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Основната цел на ученическото портфолио е да подпомогне учениците да формират умения за критична самооценка на собствените си постижения. То осигурява лесен достъп до информация за учениците и създава навици и умения за структуриране и оформяне на собствената им учебна дейност. Портфолиото „...представлява папка, в която са събрани постиженията на ученика, учителя, организация или институция (във вид на документи и материали) в различни аспекти: учебен, творчески, социален, комуникативен за определен период от време. За събирането им могат да помогнат учителят, родителят, библиотекарят, ресурсният учител, педагогическият съветник, персоналът и т. н.“ [1:73].

ИЗЛОЖЕНИЕ

Ученикът може да използва своето портфолио при преминаване в друг клас; при вземане на решения за награди; при участие в различни конкурси; при избор на учебен профил; при професионална ориентация и т.н.

Ученическото портфолио осигурява комуникативната връзка между учител, ученик и родител.

• Видове и модели портфолио

В литературата портфолиото се дефинира като „...начин за представяне на информация и споделяне на тази информация с останалите“ [4:641]. Има различни видове портфолио и те могат да се класифицират по различни начини. Съществуват три основни вида портфолио – лично, академично и професионално. Личното портфолио има за цел да представи информация за човека, обикновено не задължително свързана с неговите учебни и/или професионални постижения. Личното портфолио от своя страна може да бъде два типа: представително /обхваща цялостна информация за човека, с цел най-общо представяне на личността/ и портфолио „най-добри постижения“ /съдържа само информация за постиженията и успехите, с които се гордее човекът/. Основна цел на портфолиото в т.ч. и на ученическото е „... да събира информация за човека, в случая задължително обучаем, която отразява неговия прогрес в процеса на обучение. Обикновено съдържа, тестове, контролни, проекти и др. елементи, които са оценени. Най-важно е обучаемият да има ориентация, за това как се развива, за да може да насочва правилно своите усилия.“ [1:73].

Според своята функция в процеса на обучение ученическото портфолио може да включва: постижения, документи или рефлексивно портфолио. Портфолиото от документи може да включва: свидетелство, грамота, диплом, удостоверение, сертификат, ученическа книжка. Портфолиото от постижения включва: текстове, творчески разработки, електронни документи, видеозаписи, проекти, рисунки и т.н. Рефлексивното портфолио включва: есе, резюме, текстове за обобщение, рецензии

и отзиви. Портфолиото може да бъде представено на хартиен или електронен носител. Най-общо електронното портфолио е портфолио в електронен вариант. Информацията в него се събира, редактира и преподрежда много по-лесно [4:376]. Ролята на ученика при изработване на портфолиото е свързана с определя целите и структурата на портфолиото; подбира материалите тематично и/или хронологично; изработва портфолиото; съхранява портфолиото; актуализира портфолиото. Основната функция на учителя в процеса на подготовка на ученическото портфолио е свързана с ролята на организатор, консултант и помощник; дава насоки при съставянето на портфолио; следи индивидуалното развитие на ученика; насочва вниманието върху силните умения, качества и способности на ученика [1,5,6].

• **Каква е структурата на учителското и ученическото портфолио?**

Обикновено в литературата [1,5,6] се посочва, че то се състои от основна част (тяло) с обем 4-8 страници и приложения 8-15 и повече страници. „Професионалното портфолио обикновено съдържа всички или някои от следните компоненти:

- информация за преподавателя - кратки биографични данни, информация за професионалния път на автора на портфолиото;
- кратко описание на преподаваните дисциплини - в коя образователна степен (клас или курс), резюме на съдържанието им и стилът (подходът) му на преподаване;
- копия от документи за квалификация и специализации в страната и чужбина;
- преподавателската философия и цели на автора на портфолиото;
- копия от разработки на учебни занятия (уроци), учебни планове на занятия (уроци);
- оценени разработки на учащите (тестове, въпросници, проекти и др.);
- видео и аудиозаписи на занятия;
- разработени от учителя работни листове или описание на собствени материали, които се използват в учебния процес;
- записки от наблюдения на колеги;
- снимков материал - от занятия, работа по проекти, семинари; снимки на класната стая; снимки, които показват активността на учащите в различни дейности по време на занятия (уроци) -не повече от 8 - 10 снимки;
- бланки за оценяване на портфолиото от колеги, препоръчителни писма, получени награди и др.” [1:75].

Има няколко въпроса, с които всеки учител трябва да се съобрази при подготовката на ученическото портфолио. В него всяко твърдение трябва да подкрепено с доказателства или насоки къде могат да се намерят такива.

Ученическото портфолио може да съдържа следните компоненти:

- титулна страница;
- цели и очаквани резултати;
- конкретни задачи, проекти и разработки на ученика;
- оценки, обобщения за работата на ученика;
- препоръки.

„Разработването на портфолио дава възможност на преподавателя да преосмисли случващото се в процеса на обучение, да се връща към добри практики, да използва опита си като източник на знания и добри решения” [1:79]. Обобщеното портфолио притежава следните функции:

- репрезентативна;
- комуникативна;
- рефлексивна;
- оценъчна;

- развиваща;
- селективна.

Оценката на ученическото портфолио може да се направи въз основа на следните критерии: критерии, свързани с оформлението на портфолиото; критерии, свързани със съдържанието на подбрения материал; критерии относно качеството на подбрения материал. В литературата са представени различни варианти на ученическо портфолио. Тук ще представя един работен вариант на примера на предложен в модел за ученическо портфолио (по Асенова, Йотовска).

Портфолио на постиженията на ученика

<p>I. Титулна страница</p> <div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 70px; margin-bottom: 10px;"></div> <p>Име, Фамилия.....</p> <p>Училище.....</p> <p>Клас.....</p> <p>Населено място.....</p>	<p>II. Персонална информация</p> <p>Моето семейство</p> <p>Моето хоби</p> <p>Моите интереси, потребности</p>									
<p>III. Моите оценки по предметите и самооценка на постиженията ми.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 25%;">Учебен предмет</th> <th style="width: 25%;">Оценка</th> <th style="width: 25%;">Самооценка</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Учебен предмет	Оценка	Самооценка	1.			2.			<p>IV. Конкретни задачи, проекти и разработки</p> <p>.....</p>
Учебен предмет	Оценка	Самооценка								
1.										
2.										
<p>V. Творчески разработки, награди и отличия</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рисунки • Постери • Презентации • Колажи 	<p>VI. Анализ на постиженията и учебните резултати през годината</p> <p>.....</p>									

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Портфолиото е съвременна форма на оценяване и помага да се решат важни педагогически задачи: мотивира ученика, поощрява активността му, разширява възможностите за обучение и самообучение, формира умения за учене и поставяне на цели, планиране на собствената дейност и като резултат: повишаване качеството на образованието като цяло. Портфолиото е динамично оценяващо средство което изисква системно и детайлно планиране от страна на учители, ученици и родители.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Асенова А., К. Йотовска. Ключовите компетенции на учителя по биология в контекста на електронното обучение, Изд. Д. Убенова, София, 2011, стр. 73-78.

[2] Гюрова, В., Г. Дерменджиева, В. Божилова, С. Върбанова. Приключението учебен процес. Ръководство на университетски преподаватели. С, 2006.

[3] Йотовска К., А. Асенова. Приложение на електронното портфолио за мониторинг на постиженията на бъдещи учители по биология. - В: Четвърта национална конференция с международно участие по електронно обучение във висшето образование, Свищов, България, 11-13 май 2012, с. 375-382

[4]. Йотовска К., А. Асенова, Вълкова, Ц. Професионалното портфолио-инструмент за развитие на преподавателите чрез рефлексия върху собствената му дейност. – В: Юбилейна научна конференция, ДЕО-ИЧС, 2013, с.640-651

[5] Cerbin, B. A learning-centered course portfolio for educational psychology.- <http://gallery.carnegiefoundation.org/collection/castlhe/bcerbin/Resources/Course...-11.04.2007>

[6] Electronic Portfolios& Students. Teachers and Life Long Learners– <http://eduscapes.com/tap/topic82.html>

За контакти:

Магистър, специалност „Екомениджмънт“ Емануела Радева, Софийски университет “Св. Климент Охридски”, бул. Драган Цанков № 8, 1164 София, България, тел.: 087 898 38 66

Докладът е рецензиран.